

COUR DE JUSTICE

5.11.2021

Kan den nye tyske regering acceptere en afmontering af retsstaten i Polen og Ungarn?

Meget er på spil, også for Danmark, i striden med Polen og Ungarn. Hvad gør kansler Olaf Scholz, når han som noget af det første finder den polske og ungarske afmontering af retsstaten i sin indbakke?

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Dette indlæg blev bragt i Jyllands-Posten d. 5. november 2021

EU fører en "juridisk hybrid krig" mod Polen. Og hører det ikke op, svarer vi igen med "tredje verdenskrig" har det lydt fra den polske statsminister. Bølgerne er så sandelig gået højt mellem EU og Polen på det seneste. Den polske regering er stærkt fortørnet over, at Kommissionen overvejer at tilbageholde milliarder fra EU's genopretningsfond. Oven i det kommer frustration over, at Polen i sidste uge fik dagsbøder på 1 million euro, da landet ikke har rettet ind efter en EU-dom fra juli. Næsten samme hårde retorik kommer fra Ungarn, der også risikerer at gå glip af milliarder. På 65-årsdagen for den ungarske opstand mod det kommunistiske styre skrev justitsminister Judit Varga følgende på Twitter: "Vi husker de ungarske frihedskæmpere, der stod over for sovjetiske kampvogne på gaderne i Budapest. Vi sagde nej til det sovjetiske imperium, og vi siger nej til de imperialistiske ambitioner i Bruxelles".

I flere taler har de to landes regeringsledere ophøjet EU-rettens forrang til stridens kerne og dermed også fået medhold fra f.eks. potentielle præsidentkandidater i Frankrig, lige fra Marine Le Pen til den tidligere Brexit-forhandler, Michel Barnier. I forskelligt toneleje mener begge, at der er noget om, at EU-domstolen er for aktiv, og at den ikke bør overtrumfe den nationale højesteret.

Striden drejer sig imidlertid om noget andet og meget mere principielt, nemlig om magtens tredeling og domstolens uafhængighed. Tag bare Polen, hvor den europæiske menneskerettighedsdomstol, der *ikke* er en del af EU-systemet, tidligere har påpeget at, de polske dommere ikke længere er hverken frie eller uafhængige. Et nyt politisk disciplinærkammer holder øje med, om dommerne f.eks. indhenter input fra EU-domstolen, ligesom der er partipolitisk overlap mellem dommere og regeringen.

Det samme gælder situationen i Ungarn, hvor generalanklageren, men også mange dommere, har tætte forbindelser til Viktor Orbans Fidesz-parti. Professor John Morijn fra Groningen, der gæster Danmark på mandag hos Gorrissen Federspiel, har sammen med to andre professorer beskrevet situationen på følgende vis: "Regeringens evne til altid at finde en venlig dommer i et samfund, som er så præget af korruption og kammerateri, vil helt sikkert kompromittere uafhængigheden af retsvæsenet og vil næsten sikkert omfatte sager, hvor offentlige kontrakter og fordeling af EU-midler vil være omfattet".

Domstolenes manglende uafhængighed vil ikke alene få konsekvenser for fordeling af EU-midler, men vil også kunne påvirke f.eks. danske virksomheder, hvis de bliver viklet ind i retstvister. For hvad er chancen for en fair rettergang? Det er for øvrigt også årsagen til, at en række EU-lande ikke vil udlevere statsborgere til retsforfølgelse i f.eks. Polen.

Meget er derfor på spil, også for Danmark, i striden med Polen og Ungarn. På sit sidste EU-topmøde appellerede kansler Merkel til fortsat dialog. Det skal blive interessant at se, om de tre kommende regeringspartier i Tyskland, der alle gik til valg på en styrkelse af retsstaten, vil forsætte den linje. Med andre ord: hvad gør kansler Olaf Scholz, når han som noget af det første finder den polske og ungarske afmontering af retsstaten i sin indbakke?